הִלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד סִימָן תקמז תקמח

אֲבָנִים לִבְנוֹת בָּהֶם קֶבֶר. [ש]וּבְמָקוֹם שֶׁהַיְּהוּדִים מְעַט דָּרִים בְּמָקוֹם אֶחָד וְהַכֹּל יוֹדְעִים כְּשֶׁיֵּשׁ מֵת בָּעִיר, הַכֹּל חָשׁוּב כִּמְפֻרְסָם: **יא** [ת]אֵין חוֹפְרִים כּוּכִין בַּחֲפִירָה וּקְבָרוֹת בְּבִנְיָן בְּחֹל הַמּוֹעֵד (כד) לִהְיוֹת מוּכָנִים לְמֵת שֶׁיָּמוּת, אֲבָל מְחַנְּכִין אוֹתָם, [א]שֶׁאִם הָיָה אָרֹךְ מְקַצְּרוֹ אוֹ מַאֲרִיכוֹ אוֹ מַרְחִיבוֹ: **יב** (כה) [ב]אֵין לִתְלֹשׁ (ז) עֲשָׂבִים וְעָפָר בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּבֵית הַקְּבָרוֹת כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת בְּחֹל. (כו) (דִּין צִדּוּק (ח) הַדִּין בַּמּוֹעֵד, עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״א סָעִיף ו׳):

תקמח דִּינֵי אֲבֵלוּת בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וּבוֹ כ׳ סְעִיפִים:

א [א]הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ (א) בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, (ח) [א] (ב) לֹא חָל עָלָיו אֲבֵלוּת (ג) בָּרֶגֶל, אֶלָּא לְאַחַר הָרֶגֶל מַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה וְנוֹהֵג בָּהֶם אֲבֵלוּת. (ג) (ד) וּמוֹנֶה שְׁלֹשִׁים מִיּוֹם הַקְּבוּרָה, וְנוֹהֵג בִּשְׁאָר הַשְּׁלֹשִׁים (ה) כְּכָל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים: **ב** בִּמְקוֹמוֹת שֶׁעוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים, [ב]מוֹנֶה הַשִּׁבְעָה (ו) מִיּוֹם טוֹב (ג) [ג] שֵׁנִי הָאַחֲרוֹן, (ז) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בּוֹ אֲבֵלוּת, הוֹאִיל וּמִדִּבְרֵיהֶם הוּא, (ח) עוֹלֶה לוֹ מִן הַמִּנְיָן, וּמוֹנֶה מֵאַחֲרָיו שִׁשָּׁה יָמִים בִּלְבַד. הַגָּהּ: אִם יוֹם שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹלֶה לְמִנְיַן שִׁבְעָה, (ט) עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף י״ג בַּהַגָּהוֹת: **ג** [ג]הַקּוֹבֵר אֶת (י) מֵתוֹ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת שֶׁהוּא יוֹם טוֹב (יא) הָאַחֲרוֹן, אוֹ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל

ש תּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה וארון) וְהַטּוּר וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. ת מִשְׁנָה וּגְמָרָא שָׁם. א כְּדִמְפָרֵשׁ רַב יְהוּדָה שָׁם. ב הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי בְּפֶרֶק ח׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (אות ט) בְּשֵׁם הָרַב מֵאִיר.

א טוּר בְּשֵׁם בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ כא) וְהָרִי״ף (יא:) וְהָרֹא״שׁ בְּפֶרֶק ג׳ דְּמוֹעֵד קָטָן (סי׳ כז). ב לְשׁוֹן רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק י׳ מֵהִלְכוֹת אֲבֵלוּת (ה״ט). ג שָׁם כְּדַעַת בַּהַ״ג וְהָרִי״ף.

בְּאֵר הֵיטֵב

יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ לְהַתִּיר, כֵּיוָן דְּצֹרֶךְ מִצְוָה, עַיֵּן רֵישׁ סִימָן תקמ״ג (סק״א). וּבִכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם) כָּתַב מִשֵּׁם תֻּמַּת יְשָׁרִים (שם) דְּהֵיכָא דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחַר מֵתָּר לָקֹץ הַמְחֻבָּר: **יב** (ז) **עֲשָׂבִים.** כָּתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק״ה), מָצָאתִי בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״מ טְרָאנִי (מבי״ט ח״א סי׳ רנ) שֶׁהָאֲרִיךְ עַל פְּסַק זֶה וּמַסִּיק דְּמַיְירֵי שֶׁלָּקְטָן לְצֹרֶךְ בֵּית הַקְּבָרוֹת, אֲבָל מַה שֶּׁתּוֹלְשִׁין אַחַר קְבוּרַת הַמֵּת זֵכֶר לִתְחִיָּה, שָׁרִי, עַיֵּן שָׁם: (ח) **הַדִּין.** וְאָסוּר נָמֵי לִדְרֹשׁ עָלָיו אֶלָּא לְחָכָם בְּפָנָיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּיוֹם טוֹב דְּאָסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): **א** (ח) **לֹא.** וּמִכָּל מָקוֹם הַנֵּר שֶׁרְגִילִים לְהַדְלִיק כָּל שִׁבְעָה יַדְלִיק תֵּיכֶף, וְאֵין זֶה תָּלוּי בְּמַה שֶּׁהָרֶגֶל מְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת אוֹ שֶׁאֵינוֹ חָל עַד אַחַר הָרֶגֶל, רַק שֶׁיַּדְלִיק בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אוֹכְלִים שָׁם, מִשּׁוּם צַעַר, עַיֵּן שׁוּ״ת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן ע״ג: (ג) **וּמוֹנֶה.** וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת אֵינוֹ נֶחְשָׁב רַק לְיוֹם אֶחָד. אַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ט״ז מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם (ס״ק יד): **ב** (ג) **שֵׁנִי.** מַשְׁמַע אֲפִלּוּ נִקְבַּר בְּיוֹם רִאשׁוֹן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וְלֹא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **לֹא חָל.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן שָׁם בִּתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַהֲרַ״שׁ שַׁפִּירָא שֶׁכָּתַב שֶׁאַף שֶׁהַחֶדֶר הוּא מָקוֹם שֶׁמֵּת שָׁם, מִכָּל מָקוֹם לֹא יַדְלִיק שָׁם, שֶׁמָּא מִתּוֹךְ כָּךְ יָבוֹא לִידֵי הֶסְפֵּד, וְיֵשׁ לְהַדְלִיק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ בִּשְׁאָר חַדְרֵי הַבַּיִת שֶׁאֵין אוֹכְלִים שָׁם, וֶהֱבִיאוֹ בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן קל״ג (סק״ז), עַיֵּן שָׁם: **ב** [ג] **שֵׁנִי.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן שׁוּ״ת בַּ״ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ט׳ שֶׁהָאֲרִיךְ לְהַחֲזִיק דֵּעָה זוֹ דְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עוֹלֶה לוֹ, וְכֵן יוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת שֶׁחָל בְּשַׁבָּת, אַף עַל גַּב דַּאֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה יָכוֹל לִנְהֹג אֲבֵלוּת בְּאוֹתוֹ יוֹם, אַף עַל פִּי כֵן עוֹלֶה לוֹ וּמַשְׁלִים עָלָיו שִׁשָּׁה. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט (ש״ך סק״ז) בְּשֵׁם הַבַּ״ח, וּבְבַאֵר הֵיטֵב שָׁם כָּתַב שֶׁכֵּן כָּתַב בְּגִנַּת וְרָדִים (כלל ה) וּבְשׁוּ״ת תּוֹרַת חַיִּים (סי׳ יא):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶן קֶבֶר, דִּינוֹ כְּמוֹ נְסִירַת הַקּוֹרוֹת וְכַנַּ״ל: **יא** (כד) **לִהְיוֹת מוּכָנִים.** שֶׁהָיָה (יד) דַּרְכָּן לַחְפֹּר כּוּכִין לִהְיוֹת מְזֻמָּנִים (טו) לְצֹרֶךְ מֵתִים שֶׁיָּמוּתוּ, דְּטִרְחָא יְתֵירָא הִיא, אֲבָל לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד לִקְבֹּר בּוֹ מֵת בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד (טז) חוֹפְרִין אֲפִלּוּ בִּתְחִלָּה בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד: **יב** (כה) **אֵין לִתְלֹשׁ וְכוּ׳.** בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא) כָּתַב דְּזֶה מַיְירֵי שֶׁלִּקְטָן לְצֹרֶךְ בֵּית הַקְּבָרוֹת, אֲבָל מַה שֶּׁתּוֹלְשִׁין אַחַר קְבוּרַת הַמֵּת זֵכֶר לַתְּחִיָּה, שָׁרִי. וּבְסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) מְפַקְפֵּק עַל זֶה וְכָתַב דְּפַשְׁטִיּוּת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵינוֹ כֵּן, וְכֵן הַמִּנְהָג שֶׁלֹּא לִתְלֹשׁ בְּחֹל הַמּוֹעֵד: (כו) **דִּין צִדּוּק הַדִּין בַּמּוֹעֵד.** כְּשֶׁאֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין (יז) אֵין אוֹמְרִים גַּם כֵּן שִׁבְחוֹ שֶׁל מֵת, דְּהָא נַמִי מַרְגִּיל הַהֶסְפֵּד, וְאִם כֵּן אָסוּר לִדְרֹשׁ עָלָיו אֶלָּא לְחָכָם בְּפָנָיו, וְכָל שֶׁכֵּן בְּיוֹם טוֹב דְּאָסוּר. וּבִזְמַנֵּנוּ אֵין דִּין תַּלְמִיד חָכָם, וְכַנַּ״ל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ב. (יח) הַמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּחֹל הַמּוֹעֵד צָרִיךְ לְמֵיתַב אַחַר הַמּוֹעֵד תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, וְטוֹב שֶׁיִּהְיֶה אַחַר אִסְרוּ חַג:

א (א) **בְּתוֹךְ הָרֶגֶל.** בֵּין בְּיוֹם טוֹב בֵּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד: (ב) **לֹא חָל וְכוּ׳.** דְּאָתֵי (ח) מִצְוַת עֲשֵׂה דְּשִׂמְחַת הָרֶגֶל שֶׁהוּא עֲשֵׂה דְּרַבִּים, וְדָחֵי אֲבֵלוּת דְּהוּא רַק מִצְוָה דְּיָחִיד: (ג) **בָּרֶגֶל.** וּמִכָּל מָקוֹם (ג) הַנֵּר שֶׁרְגִילִים לְהַדְלִיק כָּל שִׁבְעָה יַדְלִיק תֵּכֶף, וְאֵין זֶה תָּלוּי בְּמַה שֶּׁהָרֶגֶל מְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת אוֹ שֶׁאֵינוֹ חָל עַד אַחַר הָרֶגֶל, רַק שֶׁלֹּא יַדְלִיק בְּמָקוֹם שֶׁאוֹכְלִים שָׁם, וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַחֶדֶר שֶׁמֵּת שָׁם, שֶׁמָּא מִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹא לְהַסְפִּידוֹ, אֶלָּא יַדְלִיק בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אוֹכְלִין שָׁם. אָכֵן כֵּיוָן שֶׁאֵין נֶהֱנֶה לְאוֹר זֶה כְּלָל, (ג) לֹא יַדְלִיק בְּעַצְמוֹ בְּיוֹם טוֹב, אֶלָּא עַל יְדֵי עַכּוּ״ם [פְּרִי מְגָדִים בְּסִימָן קל״ב (מש״ז סק״ב) וְהַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּסִימָן תקי״ד (ד״ה אסור)]: (ד) **וּמוֹנֶה שְׁלֹשִׁים מִיּוֹם הַקְּבוּרָה.** וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת (ד) אֵינוֹ נֶחְשָׁב בָּזֶה רַק יוֹם אֶחָד: (ה) **כְּכָל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים.** דְּהַיְנוּ בְּגִלּוּחַ וְתִסְפֹּרֶת וּרְחִיצָה בְּחַמִּין וְעוֹד דְּבָרִים הַמְבֹאָרִים בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּהִלְכוֹת אֲבֵלוּת: **ב** (ו) **מִיּוֹם טוֹב שֵׁנִי הָאַחֲרוֹן.** לְאַפּוּקֵי יוֹם טוֹב שֵׁנִי הָרִאשׁוֹן, לֹא גָּרַע מֵחֹל הַמּוֹעֵד דְּאֵינוֹ עוֹלֶה מִן הַמִּנְיָן: (ז) **אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג וְכוּ׳.** וּמַיְירֵי זֶה הַסָּעִיף שֶׁמֵּת בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, דְּאִלּוּ אִם מֵת בְּיוֹם אַחֲרוֹן, מְבֹאָר דַּעַת הַמְחַבֵּר לְקַמֵּיהּ דְּנוֹהֵג בּוֹ אֲבֵלוּת: (ח) **עוֹלֶה לוֹ מִן הַמִּנְיָן.** וְהוּא הַדִּין בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בֵּין (ה) שֶׁנִּקְבַּר בְּיוֹם רִאשׁוֹן עַל יְדֵי עַכּוּ״ם וּבֵין שֶׁנִּקְבַּר בְּיוֹם שֵׁנִי, שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶן אֲבֵלוּת לְכֻלֵּי עָלְמָא, מִכָּל מָקוֹם יוֹם שֵׁנִי עוֹלֶה לוֹ מִן הַמִּנְיָן: (ט) **עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה וְכוּ׳.** טָעוּת סוֹפֵר הוּא, (ו) כִּי לֹא נִזְכָּר שָׁם מִדִּין זֶה: **ג** (י) **מֵתוֹ.** דַּוְקָא (ז) שִׁבְעָה מֵתֵי מִצְוָה שֶׁהֵם מְפֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה, אֲבָל אוֹתָם שֶׁהוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶם (כְּמָה דְּאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סִימָן שע״ד (ס״ד)), אֵין אֲבֵלוּתָם אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן: (יא) **הָאַחֲרוֹן.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יא (יד) רַשִׁ״י (ח: ד״ה אין): (טו) **וְהַיְינוּ בִּסְתָם, אֲבָל בִּמְפָרֵשׁ לְמִי חוֹצֵב, אֵין חוֹצְבִין לְגוֹסֵס קֶבֶר עַד שֶׁיָּמוּת אֲפִלּוּ בְּחֹל,** כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיתְרַע מַזָּלֵיהּ, וְכִמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן של״ט (ס״א) [בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ג)]: (טז) כֵּן הוּא דַּעַת הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ דְּסָתְמוּ כֵּן לַהֲלָכָה. וְדַע, דְּאַף הָרַאֲבַ״ד (פ״ח ה״ח) וְהָרַזָּ״ה שֶׁאוֹסְרִין לַחְפֹּר אַף לְצֹרֶךְ הַמֵּת שֶׁמֵּת כְּבָר, הַיְינוּ דַּוְקָא חֲפִירַת כּוּכִין שֶׁהֵם חֲקוּקִין בְּכָתְלֵי הַמְּעָרָה שֶׁדּוֹמֶה לְבִנְיָן וְכָל שֶׁכֵּן קֶבֶר שֶׁהוּא בְּבִנְיָן מַמָּשׁ, אֲבָל קְבָרוֹת שֶׁהֵם בַּחֲפִירַת קַרְקַע כְּמוֹ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין, אַף לְדַעַת הָאוֹסְרִין מֻתָּר [פּוֹסְקִים]: **יב** (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים** (א״א סק״ח) **שֶׁמִּסְתַּפֵּק לְעִנְיָן תַּלְמִיד חָכָם בְּיוֹם טוֹב, אַף דְּהֶסְפֵּד אָסוּר אֶפְשָׁר דְּלִדְרֹשׁ בְּפָנָיו מֻתָּר, וְהַגָּאוֹן ר׳ בָּרוּךְ פְּרֶנְקֶל** (בהגהות) **מַסְכִּים דְּאָסוּר:** (יח) פְּרִי מְגָדִים (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

עֲצֶרֶת, נוֹהֵג בּוֹ אֲבֵלוּת אִם הָיָה אוֹתוֹ הַיּוֹם (יב) [ד]יוֹם מִיתָה וּקְבוּרָה, [ה]הוֹאִיל וְיוֹם טוֹב שֵׁנִי מִדִּבְרֵיהֶם וַאֲבֵלוּת יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל תּוֹרָה, יִדָּחֶה עֲשֵׂה שֶׁל דִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵי עֲשֵׂה (יג) שֶׁל תּוֹרָה. אֲבָל אִם קָבְרוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵינוֹ נוֹהֵג בּוֹ אֲבֵלוּת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּיוֹם אָרֹךְ. הַגָּהּ: וְיֵשׁ חוֹלְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ (יד) דְּאֵין נוֹהֵג אֲבֵלוּת בְּשׁוּם יוֹם טוֹב שֵׁנִי, וְכֵן מִנְהָג פָּשׁוּט וְאֵין לְשַׁנּוֹת (רבינו חננאל (יט:) והרא״ש (פ״ג סי׳ כז)): [ד] זֶה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁהַקּוֹבֵר מֵתוֹ בָּרֶגֶל (טו) לֹא חָלָה עָלָיו אֲבֵלוּת, הָנֵי מִלֵּי דְּבָרִים שֶׁל (ד) [ד] פַּרְהֶסְיָא, [ו]אֲבָל דְּבָרִים (ה) [ה] (טז) שֶׁבְּצִנְעָה, נוֹהֵג. (מִיהוּ מֻתָּר לִישֹׁן עִם אִשְׁתּוֹ בְּחַדְרוֹ וְאֵין צָרִיךְ שְׁמִירָה): [ה] [ז]אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אֲבֵלוּת נוֹהֵג בַּמּוֹעֵד, (ו) (יז) אֲנִינוּת נוֹהֵג בּוֹ, שֶׁאִם מֵת לוֹ מֵת בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אָסוּר בִּדְבָרִים שֶׁאוֹנֵן אָסוּר בָּהֶם. וְאִם מֵת בְּיוֹם טוֹב (יח) וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, אֵין עָלָיו דִּין אֲנִינוּת, אֶלָּא אִם כֵּן צָרִיךְ לְהַחְשִׁיךְ עַל הַתְּחוּם לְהָכִין לוֹ צָרְכֵי קְבוּרָה, אָז חָל עָלָיו דִּין אֲנִינוּת (יט) מִשָּׁעָה (ז) שֶׁמַּחְשִׁיךְ. אֲבָל אִם מֵת בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי (כ) וְהוּא רוֹצֶה לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, אוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְרוֹצֶה לְקָבְרוֹ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, (כא) חָל

ד הָרַשְׁבָּ״א בִּתְשׁוּבָה (ח״א סי׳ קנה) לְדַעַת הַגְּאוֹנִים. ה הָרַמְבַּ״ם שָׁם. ו הַתּוֹסָפוֹת (כתובות ד. ד״ה אבל) וְהָרֹא״ש בְּרֵישׁ כְּתֻבּוֹת (פ״א סי׳ ז) וְהָרַמְבַּ״ן בַּסֵּפֶר תּוֹרַת הָאָדָם (ענין שבתות וימים טובים). ז הָרֹא״ש (שם סי׳ נד) אַבְרַיְיתָא דְּמִי שֶׁמַּתּוֹ מֻטָּל לְפָנָיו וְכוּ׳ מוֹעֵד קָטָן כ״ג (ע״ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ד] פַּרְהֶסְיָא. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן כ״ה שֶׁחוֹלֵק עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם וּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁאֵין מַנִּיחַ תְּפִלִּין בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְגַם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי עַד אַחַר הָנֵץ הַחַמָּה כְּמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ״ח שֶׁהַשַּׁ״ךְ (סק״א) כָּתַב שֶׁיֵּשׁ פּוֹסְקִים שֶׁבְּיוֹם שֵׁנִי מֻתָּר קֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה כִּשְׁאָר יָמִים, וְאִם כֵּן כָּאן נִרְאֶה לְהַתִּיר. וְאִם רוֹצִים לְצָרְפוֹ לְמִנְיָן קֹדֶם שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת, כָּתַב בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב שָׁם שֶׁאֵינוֹ מִצְטָרֵף: [ה] שֶׁבְּצִנְעָא. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וּמִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּגַם בְּתַלְמוּד תּוֹרָה אֵינוֹ מֻתָּר אֶלָּא בִּדְבָרִים הָרָעִים. אֲבָל הֶחָכָם צְבִי בְּסִימָן ק׳ כָּתַב שֶׁהוֹרָה לְחָכָם אֶחָד שֶׁהָיָה רָגִיל לִגְרֹס מִשְׁנָיוֹת בְּעַל פֶּה, שֶׁמֻּתָּר לִגְרֹס בְּכָל הַמּוֹעֵד כֻּלּוֹ, אַף שֶׁדָּבָר שֶׁבְּצִנְעָה נוֹהֵג, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר. חֲדָא, דְּאֵין לְךָ דָּבָר הָאָבֵד גָּדוֹל מִזֶּה, שֶׁאִם לֹא יַחֲזֹר עֲלֵיהֶם וַדַּאי יִשְׁכַּח, אַף דְּלֹא אַשְׁכְּחָן הֶתֵּר לְדָבָר הָאָבֵד כִּי אִם בְּמִידֵי דְּאֵינוֹ מְשַׁמֵּחַ מַמָּשׁ. וְעוֹד דְּדַוְקָא בִּשְׁאָר הַשָּׁנָה שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בִּדְבָרִים הָרָעִים שֶׁבְּיִרְמְיָה כוּ׳, אֲבָל בָּרֶגֶל אֵין נָכוֹן לַעֲסֹק בָּזֶה, וְאֵין נָכוֹן לֵישֵׁב בָּטֵל לְגַמְרֵי מִדִּבְרֵי תּוֹרָה. וְגַם דְּבִכְהַאי גַּוְנָא כְּדַאי הוּא הָרַמְבַּ״ם (הל׳ אבל פ״י ה״ג) דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבָרֶגֶל אֵין נוֹהֵג אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁבְּצִנְעָה, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש הרמב״ם) שֶׁאֵין הָרַמְבַּ״ם יָחִיד, וְלָכֵן אַף בְּאֵין פְּסִידָא, בַּמִּשְׁנָיוֹת הַשְּׁגוּרוֹת בְּעַל פֶּה יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַמְבַּ״ם וְסִיעָתוֹ לִלְמֹד כָּל פִּקּוּדֵי ה׳ יְשָׁרִים כוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְאִם כֵּן פְּשִׁיטָא דְּגַם אִם רוֹצֶה לַחֲזֹר פָּרָשַׁת הַמּוֹעֵד, דְּשָׁרִי אַף שֶׁאֵין חִיּוּב, דְּלֹא גָּרַע מִשְּׁאָר לִמּוּד דְּשָׁרִי, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

בִּדְרִישָׁה בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שמ״א (סק״ב), וְכֵן פָּסַק טַ״ז (שם סק״ג), דְּלֹא כְשַׁ״ךְ שָׁם (סק״ט), דִּכְחֹל שַׁוְיָא רַבָּנָן. וּמִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לְקָבְרוֹ מֵחֲמַת חַג הָאֵינָם יְהוּדִים אוֹ מֵחֲמַת אֹנֶס אַחֵר, לֹא חָל עָלָיו דִּין אֲנִינוּת. וּמִשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת מוֹרָ״ם דְּאָסוּר כְּרַשָּׁ״ל (שו״ת סי׳ ה). אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, דַּוְקָא בְּנִקְבַּר בְּיוֹם שֵׁנִי מוֹנֶה שִׁבְעָה מִיּוֹם שֵׁנִי, אֲבָל אִם נִקְבַּר בְּיוֹם רִאשׁוֹן אֵינוֹ מוֹנֶה אֲפִלּוּ מִיּוֹם שֵׁנִי. טַ״ז (סק״א) וְכֵן כָּתְבוּ הַמַּבִּי״ט (ח״ג סי׳ פט) וּפְרִי חָדָשׁ, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). אֲבָל רֹב פּוֹסְקִים פָּסְקוּ דַּאֲפִלּוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם נִקְבַּר בְּיוֹם רִאשׁוֹן מוֹנֶה שִׁבְעָה מִיּוֹם שֵׁנִי. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף קָטָן י״ג: ד (ד) פַּרְהֶסְיָא. וְלֹא יְשַׁנֶּה כְּסוּתוֹ, אַף עַל גַּב דִּשְׁאָר אֲבֵל מְשַׁנֶּה בָּרֶגֶל, מִכָּל מָקוֹם זֶה שֶׁלֹּא הִתְחִיל עֲדַיִן אֲבֵלוּת אֵין לִנְהֹג כֵּן בָּרֶגֶל. רַ״מ לוּבְלִין סִימָן ק״ז. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה), וְנִרְאֶה לִי דְּמִנִּיחַ תְּפִלִּין בְּיוֹם רִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם: (ה) שֶׁבְּצִנְעָה. וְהֵם תַּשְׁמִישׁ וּרְחִיצָה וְתַלְמוּד תּוֹרָה, עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה (סי׳ ת ס״א). וְאָסוּר לַחֲזֹר הַפָּרָשָׁה בַּמּוֹעֵד, דְּאֵין חִיּוּב לַחֲזֹר פָּרָשַׁת הַמּוֹעֲדִים. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): ה (ו) אֲנִינוּת. שֶׁאָסוּר בְּבָשָׂר וְיַיִן, עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שמ״א (ס״א): (ז) שֶׁמַּחְשִׁיךְ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ח), אֲבָל בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת, דְּדַוְקָא בְּיוֹם שֵׁנִי כָּתַב הָרֹא״ש (פ״ג סי׳ נד) דִּכְחֹל שַׁוְיָא רַבָּנָן, אֲבָל בַּלַּיְלָה שֶׁלְּפָנָיו לֹא, וְכָל שֶׁכֵּן לְדִידָן שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת צָרְכֵי קְבוּרָה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, דְּחַיָּב בַּלַּיְלָה, וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי״ל (מנהגים), הֵיכָא דְּמֵת לוֹ מֵת בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת מֻתָּר לְקַדֵּשׁ בְּלֵיל שִׁמְחַת תּוֹרָה, אֲבָל בַּיּוֹם כּוּלֵּי עָלְמָא מוֹדִים שֶׁפָּטוּר, אַךְ לֹא יֹאמַר הַהַגָּדָה בְּפֶסַח, כֵּיוָן דְּאִית בָּהּ מִדְרָשׁ פְּסוּקִים. מוֹרָ״ם מִלּוּבְלִין (סי׳ קז), וְכֵן כָּתַב בִּדְרִישָׁה בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שמ״א (סק״ב), וְכֵן פָּסַק טַ״ז (שם סק״ג), דְּלֹא כְשַׁ״ךְ שָׁם (סק״ט), עַיֵּן שָׁם. וּמִשְׁמַע דְּבַיּוֹם אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְקָבְרוֹ עַתָּה, חָל עָלָיו דִּין אֲנִינוּת, דִּכְחֹל שַׁוְיָא רַבָּנָן. וּמִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לְקָבְרוֹ מֵחֲמַת חַג הָאֵינָם יְהוּדִים אוֹ מֵחֲמַת אֹנֶס אַחֵר, לֹא חָל עָלָיו דִּין אֲנִינוּת. וּמִשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת מוֹרָ״ם דְּאָסוּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַה שֶּׁאֵין כֵּן יוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת בִּתְחִלַּת פֶּסַח אוֹ הֶחָג, לֹא גָּרַע מֵחֹל הַמּוֹעֵד: (יב) יוֹם מִיתָה וּקְבוּרָה. אֲבָל אִם מֵת מֵאֶתְמוֹל וְנִקְבַּר בְּיוֹם אַחֲרוֹן, יוֹם קְבוּרָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְאֵינָהּ דּוֹחָה יוֹם טוֹב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים: (יג) שֶׁל תּוֹרָה. דְּמִדְּהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִטַּמֵּא לִקְרוֹבִים אֲפִלּוּ לְכֹהֲנִים, וְכָל שֶׁכֵּן דְּיִשְׂרְאֵלִים חַיָּבִים לִטַּמֵּא לִקְרוֹבֵיהֶם, וְהַכֹּל הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּנְעוּ מִלְּהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם, שְׁמַע מִנַּהּ דִּבְיוֹם מִיתָה חַיָּב לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם: (יד) דְּאֵין נוֹהֵג וְכוּ׳. טַעֲמָם דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ אֲבֵלוּת יוֹם רִאשׁוֹן הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, וּלְכָךְ שִׂמְחַת הָרֶגֶל עֲדִיפָא, דְּהוּא מִצְוָה שֶׁל רַבִּים: ד (טו) לֹא חָלָה עָלָיו אֲבֵלוּת. וְלֹא יְשַׁנֶּה (ס) כְּסוּתוֹ, אַף עַל גַּב דִּשְׁאָר אֲבֵל מְשַׁנֶּה בָּרֶגֶל, מִכָּל מָקוֹם זֶה שֶׁלֹּא הִתְחִיל עֲדַיִן בַּאֲבֵלוּת אֵין לִנְהֹג כֵּן בָּרֶגֶל. (ט) גַּם אֵין מְשַׁנֶּה מְקוֹמוֹ, הוֹאִיל וְלֹא שִׁנָּה קֹדֶם יוֹם טוֹב. וּלְעִנְיַן תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁמֵּת לוֹ מֵת, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ל״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט״ז, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בְּסִימָן זֶה (סק״ד): (טז) שֶׁבְּצִנְעָא. הַיְנוּ (י) רְחִיצָה בְּחַמִּין וְתַשְׁמִישׁ וְתַלְמוּד תּוֹרָה, נוֹהֵג בְּכָל זֶה אֲבֵלוּת וְאָסוּר. (יא) וְיֵשׁ מַתִּירִין בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בָּרֶגֶל לְצָרְפוֹ לְמִנְיַן הַקְּרוּאִים, נִרְאֶה דִּלְכַתְּחִלָּה אֵינוֹ כְּדַאי: ה (יז) אֲנִינוּת נוֹהֵג בּוֹ. שֶׁאָסוּר בְּבָשָׂר וְיַיִן וְכָל הַדִּינִים הַשַּׁיָּכִים לַאֲנִינוּת, עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שמ״א (ס״א): (יח) וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקָבְרוֹ. שֶׁהַנָּכְרִים (יג) אֵינָם רוֹצִים לְקָבְרוֹ: (יט) מִשָּׁעָה שֶׁמַּחְשִׁיךְ. אֲבָל לֹא מִקֹּדֶם. וְגַם דַּוְקָא אִם הוּא מַחְשִׁיךְ, אֲבָל אִם אֵינוֹ מַחְשִׁיךְ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא סָמוּךְ לָעֶרֶב חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ח), דַּוְקָא (יג) בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מַחְשִׁיךְ, אֲבָל בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת, דְּדַוְקָא בַּיּוֹם שֶׁל יוֹם טוֹב שֵׁנִי אָמְרִינַן דִּכְחֹל שַׁוְיוּהוּ רַבָּנָן, אֲבָל לֹא בַּלַּיְלָה שֶׁלְּפָנָיו, כֵּיוָן שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִקְבֹּר בַּלַּיְלָה. וּלְפִי זֶה הֵיכָא דְּמֵת לוֹ מֵת בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, מֻתָּר לְקַדֵּשׁ בְּלֵיל שִׂמְחַת תּוֹרָה וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן: (כ) וְהוּא רוֹצֶה לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם. לָאו דַּוְקָא, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר כָּל שֶׁהַיְכֹלֶת (יד) בְּיָדוֹ לְקָבְרוֹ, וּלְאַפּוּקֵי אִם אִי אֶפְשָׁר לְקָבְרוֹ מֵחֲמַת חַג הָעַכּוּ״ם אוֹ אֹנֶס אַחֵר, (טו) לֹא חָל עָלָיו דִּין אֲנִינוּת. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ע״א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״א: (כא) חָל עָלָיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (ס) אַחֲרוֹנִים: (ט) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ה), וְעַיֵּן שָׁם שֶׁמִּסְתַּפֵּק לְעִנְיַן בֶּגֶד חָדָשׁ: (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (יא) עַיֵּן אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ד): ה (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז). וְהוּא אָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ בְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף קָטָן ח׳ דִּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְקָבְרוֹ חָל עָלָיו אֲנִינוּת, דִּכְחֹל שַׁוְיוּהוּ רַבָּנָן, וְאִם כֵּן עַל כָּרְחֲךָ זֶה קָאֵי עַל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן הֲלֹא אָסוּר לְקָבְרוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וּמַה תָּלוּי בִּרְצוֹנוֹ, לְכָךְ פֵּרֵשׁ שֶׁהָעַכּוּ״ם אֵינָם רוֹצִים לְקָבְרוֹ. וְהִנֵּה מִפְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ז) מִשְׁמַע דְּכַוָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דְּאִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג עַכּוּ״מ לְקָבְרוֹ אַךְ שֶׁהוּא מְמָאֵן בָּזֶה, חָל עָלָיו אֲנִינוּת בְּעַל כָּרְחוֹ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נְהִירָא, דְּהָא טַעַם הָרֹא״ש (פ״ג סי׳ נד) דִּלְהָכִי בְּנִקְבָּר עַל יְדֵי עַכּוּ״מ חָל אֲנִינוּת, מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ לְהַמְצִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין, וְאִם כֵּן בָּזֶה שֶׁמְּמָאֵן לִקְבֹּר עַל יָדָם, מִמֵּילָא אֵין צָרִיךְ לְהָכִין צָרְכֵי קְבוּרָה וְאֵין חָל עָלָיו אֲנִינוּת. וּמַה שֶּׁהֵבִיא רְאָיָה מִסָּעִיף קָטָן ח׳, אֵינוֹ רְאָיָה, דְּשָׁם הֲלֹא מַיְירֵי בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי דִּכְחֹל שַׁוְיוּהוּ רַבָּנָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּמַיְירֵי בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן. וְכַוָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם נִרְאֶה פָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי: (יג) וְהִנֵּה בְּפִתְחֵי עוֹלָם (ס״ק יב) הֶעְתִּיק בְּשֵׁם שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (תליתאה ח״ב סי׳ נא) דְּהִסְכִּים עִם הַשַּׁ״ךְ (יו״ד סי׳ שמא סק״ט) דְּהַלַּיְלָה דִּינוֹ כַּיּוֹם לָזֶה, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם (סי׳ עא סק״ג). וּמִכָּל מָקוֹם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ לַהֲלָכָה כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): (יד) דִּכְחֹל שַׁוְיוּהוּ רַבָּנָן [מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (טו) עַיֵּן בִּלְבוּשֵׁי שְׂרָד דְּמִשְׁמַע מִנֵּיהּ דִּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֲפִלּוּ מְעֻכָּב מֵחֲמַת אֹנֶס חָל עָלָיו אֲנִינוּת, וּמִמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וְכֵן מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים לֹא מַשְׁמַע הָכִי, וְכָל דְּבָרָיו מֻקְשִׁים לַמְעַיֵּן בָּהֶם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah